

Til deg som skal stemme

Se partienes svar på
LOs viktigste saker.

VALG 2021

Den 13. september er det stortingsvalg.

Du er med på å bestemme hvilken retning Norge skal ta de neste fire årene. Skal vi ha mer fellesskap og en mer rettferdig fordeling av godene? Eller skal nye skattelett til de aller rikeste skape økende forskjeller mellom oss? Og hva med arbeidslivet?

Gjennom det siste året har LOs medlemmer vært invitert til en medlemsdebatt om hvordan vi kan redusere forskjellene mellom folk i Norge. Nesten 150 000 medlemmer har sagt sin mening. LO-medlemmenes krav, LOs handlingsprogram og vedtak fattet i LOs demokratiske organer, er grunnlaget for de 54 spørsmålene LO har stilt til de politiske partiene foran årets stortingsvalg. Her kan du sjekke hva partiene mener om et utvalg av våre viktigste saker.

LO vil takke partiene for svar, og oppfordrer deg til å lese svarene i sin helhet. Alle svarene finner du lett tilgjengelig på www.lo.no

Nei til midlertidige ansettelser

Dagens regjering har åpnet for midlertidige ansettelser også der det er behov for faste stillinger. Det gir ikke flere arbeidsplasser, bare flere utrygge jobber, og det gir arbeidsgiver større makt over arbeidstakerne. Særlig unge får problemer med å skaffe seg fotfeste i arbeidsmarkedet.

LO krever:

At den generelle adgangen til midlertidige ansettelser oppheves.

* Alle partiene har svart på LOs spørsmål, med unntak av FrP, som har avslått å svare.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare *
	✓	
		✗
		✗
	✓	
	✓	

Ny og mer rettferdig AFP

Avtalefestet pensjon (AFP) er en del av pensjonsforliket og viktig for at arbeidstakere kan gå av med en pensjon å leve av. LO og NHO har laget en rapport om en ny modell for AFP i privat sektor. Ny AFP vil bli mer rettferdig og forutsigbar, fordi alle år i en AFP-bedrift vil telle. Fordi langt flere vil få AFP, vil kostnadene øke.

LO krever:

At staten øker sitt bidrag ved innføring av en ny, mer rettferdig og forutsigbar AFP-ordning.

* KrF og MDG har ikke tatt stilling.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
		✗
		✗ *
	✓	
		✗ *

Nei til salg av Norge

Naturressursene tilhører det norske folk. De har gitt oss fornybar energi, eksportinntekter og lønnsomme arbeidsplasser. Det er særlig viktig at selskaper som forvalter naturressurser, sentral infrastruktur eller sentrale tjenester eies og styres av fellesskapet.

LO krever:

At statlig eierskap opprettholdes minst på dagens nivå, herunder dagens eierskap i Statskog, Equinor, Statnett og Statkraft.

* Høyre ønsker reduksjon i statlig eierskap, men vil ikke redusere eierandelen i de fire selskapene.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
 Høyre		✗ *
	✓	
		Vil ikke svare
 Sp	✓	
		✗
		✗
 Rødt	✓	
 miljøpartiet de grønne	✓	

Velferdstjenester i offentlig regi

Norge har en sterk velferdsstat der sykehus, sykehjem, barnehager, skoler og andre velferdstjenester er finansiert og driftet i offentlig regi. Det gir effektiv ressursbruk og et godt tilbud til befolkningen, uansett hvor i landet de bor. Pengene vi betaler i skatt bør gå til velferd, ikke til profitt for private selskaper.

LO krever:

At offentlige velferdstjenester ikke skal privatiseres og konkurranseutsettes.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
		✗
		✗
	✓	
	✓	

Et seriøst arbeidsliv over hele Norge

Svekkelse av lønns- og arbeidsforhold er et økende problem i mange bransjer og over hele landet.

Mange kommuner har innført regelverk som stiller krav om ryddige lønns- og arbeidsforhold og bruk av lærlinger og fagarbeidere ved offentlige innkjøp.

LO vil at en tilsvarende ordning – Norgesmodellen for et anstendig arbeidsliv – skal innføres på nasjonalt nivå.

LO krever:

At Norgesmodellen for et seriøst arbeidsliv skal innføres, og gjennom dette sikre at det ved alle offentlige innkjøp skal stilles krav om blant annet om bruk av fagarbeidere, lærlinger og ryddige lønns- og arbeidsvilkår.

* Høyre vil ha ryddige forhold, men støtter ikke «Norgesmodellen».

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗ *
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
		✗
	✓	
	✓	
	✓	

Søndag som felles fridag

Den norske arbeidsmiljøloven tillater bare søndagsarbeid dersom det er nødvendig, for eksempel i helse- og omsorgssektoren. Det er ikke bare for å holde hviledagen hellig. Det handler om at flest mulig skal ha én dag i uka de kan bruke til fritidsaktiviteter med familie eller venner. Da trenger vi en felles fridag. LO går derfor imot flere søndagsåpne butikker. De som jobber i butikk og transport har også behov for en felles fridag.

LO krever:

At muligheten til søndagsåpne butikker ikke utvides.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
		✗
	✓	
	✓	
	✓	

Stopp smålige kutt i velferdsytelser

Gjennom de siste åtte årene har Høyre-regjeringen kuttet i velferdsytelsene til folk flest med til sammen 43 milliarder kroner. Minsket pendlerfradrag, økte egenandeler og kutt i ytelsene til uføre med barn er eksempler. De arbeidsledige har mistet feriepengene, og støtten til barnebriller og tannregulering er strammet inn. Samtidig har de aller rikeste fått store skattekutt. LO vil ha en stans i velferdskuttene for folk flest!

LO krever:

At feriepengetillegget for arbeidsledige og permitterte gjeninnføres som en varig ordning.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
		✗
		✗
	✓	
	✓	

Sats på fagutdanningen

Ifølge SSB kommer Norge til å mangle 70 000 fagarbeidere i 2035, både i offentlig og privat sektor. Hvis flere skal velge yrkesfaglige utdanninger må vi kunne love ungdommen trygge, gode jobber og en anstendig lønn gjennom hele yrkeslivet. Men vi må også kunne love dem læreplass her og nå, slik at de kan finne veien ut i yrkeslivet.

LO krever:

Garantert læreplass til alle unge som velger fag- eller yrkesutdanning.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
		✗
		✗
		✗
	✓	
	✓	

Begrens innleie

Det gode arbeidslivet utfordres av uoversiktlige organisasjonsformer, utstrakt bruk av innleie- og bemanningsforetak, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Hvis denne utviklingen får fortsette, vil det føre til et løsarbeidersamfunn med mindre trygghet og mindre innflytelse for arbeidstakerne, og der lønningene presses nedover.

LO krever:

Forbud mot innleie som fortrenger faste ansettelser.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
		✗
		✗
	✓	
	✓	

Bevar sykkelønnsordningen

Norge har en sykkelønnsordning vi skal være stolte over! Den bidrar til at arbeidstakere som blir syke kan konsentrere seg om å bli friske, og den skiller ikke mellom de som sitter på toppen og de som jobber på gulvet. I mange år garanterte ulike regjeringer at de ikke ville endre sykkelønnsordningen uten at arbeidslivets parter var enige. Den garantien har regjeringen fjernet.

LO krever:

At dagens sykkelønnsordning med full lønn fra dag én av sykeperioden videreføres for alle arbeidstakere, uavhengig av stillingsstørrelse.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
	✓	
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
		✗
	✓	
	✓	
	✓	

Øk fagforeningsfradraget

Et godt organisert arbeidsliv er viktig for å sikre gode lønns- og arbeidsvilkår, men har også betydning for samfunnet i stort. Det er en forutsetning for trepartssamarbeidet med myndighetene, og for en samordnet lønnsdannelse som sikrer utjevning, satsing på kompetanse og økt produktivitet. Fradraget for fagforeningskontingenten er et viktig signal om betydningen av det organiserte arbeidslivet. De siste åtte årene er verdien av fagforeningsfradraget redusert hvert eneste år.

LO krever:

At fagforeningsfradraget økes til minst det dobbelte.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
		✗
		✗
		✗
	✓	
		✗

Styrk retten til heltid

En fast og hel stilling er den viktigste forutsetningen for å kunne brødfø seg selv og familien, og er avgjørende for at kvinner kan være reelt økonomisk uavhengige. I dag er alt for mange tvunget til å sette sammen små brøkstillinger for å få arbeidsuka til å gå opp. LO mener retten til heltidsstillinger må styrkes.

LO krever:

At retten til heltid og større stillinger styrkes i arbeidsmiljøloven.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
	✓	
	✓	
	✓	
	✓	

Sikre finansieringen av offentlige tjenester

En av styrkene ved det norske samfunnet er at vi har en velfungerende offentlig administrasjon som kan håndtere samfunnsmessige utfordringer, som for eksempel koronapandemien. De siste åtte årene har regjeringen pålagt alle statlige virksomheter årlige kutt i driftsbudsjettene, noe som har svekket beredskapen og evnen til å håndtere uforutsette situasjoner.

LO krever:

At de årlige budsjettkuttene i driftsutgiftene til statlige virksomheter, de såkalte ABE-kuttene, stoppes.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
		✗
	✓	
	✓	
	✓	

Kommuneøkonomi

Velferdsstaten skal sikre lik tilgang til viktige velferdsgoder i hele landet, men det er i kommunene velferden skapes. Barnehager, skoler, sykehjem, kulturtilbud og viktige fellestjenester til innbyggerne er en forutsetning for å skape gode liv i hele landet. Et høyt nivå på de frie inntektene sikrer at lokaldemokratiet får virke, og at befolkningen selv har innflytelse på hvordan pengene brukes.

LO krever:

At kommuneøkonomien styrkes ved at kommunenes frie inntekter økes.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
	✓	
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
	✓	
	✓	
	✓	
	✓	

Styrket tannbehandling

Tennene er også en del av kroppen, men tannbehandling dekkes bare unntaksvis av det offentlige. Konsekvensen er at tannhelsen din blir avhengig av lommeboka, og at mange sliter med dårlig tannhelse. Som et skritt på vei til gratis tannhelse for alle vil LO ha en tannhelsereform som sikrer billigere tannlegetjenester, og at det innføres gratis tannhelse for unge opp til 21 år.

LO krever:

Gjennomføre en tannhelsereform som sikrer billigere tannhelsetjenester.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
		✗
	✓	
	✓	
	✓	
	✓	

Kultur

Tilgang på et variert kulturtilbud er viktig for mennesker over hele landet – enten det handler om å gå på konsert, teater eller se utstillinger, eller det handler om å selv delta i ulike kulturaktiviteter. Kultur bidrar til verdiskapning og viktige arbeidsplasser. I et langstrakt land som Norge må staten bidra til at kulturen får blomstre der folk bor. Kultur kan lett bli en budsjettpost det kuttes i. LO vil derfor at kulturen skal ha en fast andel av statsbudsjettet.

LO krever:

At kulturens andel av statsbudsjettet økes til én prosent.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
		✗
	✓	
		Vil ikke svare
	✓	
		✗
	✓	
	✓	
		✗

EØS

EØS-avtalen har vært Norges handelsmessige forbindelse til EU-området siden 1993, og spiller en stor rolle for arbeidsplasser i mange viktige næringer. Den sikrer markedsadgang og like standarder. LOs syn er at EØS-avtalen har tjent oss godt, og at den bør videreføres.

LO krever:

Videreføre EØS-avtalen som grunnlag for Norges økonomiske og handelsmessige forbindelse til EU-området.

	Støtter	Støtter ikke
	✓	
	✓	
		✗
		Vil ikke svare
		✗
	✓	
	✓	
		✗
	✓	

Nå er det arbeidsfolks tur!

Les partienes svar på LOs 54 spørsmål på www.lo.no

Din stemme teller. Valgdagen er 13. september. Husk at du kan forhåndsstemme fra 10. august til og med 10. september. Godt valg!

